

απόψεις

Η προσφορότητα του τέλους στα ακίνητα και η συζήτηση για την αντισυνταγματικότητα της ρύθμισης

Με μόλις δημοσιευμένο τον Νόμο για την επιβολή τέλους στα ακίνητα μέσω των λογαριασμών της Δ.Ε.Η.,¹ οι κοινωνικές αντιδράσεις για την νέα αυτή οικονομική επιβάρυνση δεν υποχωρούν. Αντίθετα, έχουν ομαδοποιηθεί σε δύο επίπεδα. Το πρώτο αφορά στην οικονομική αδυναμία. Και το δεύτερο αφορά στην συνταγματικότητα ή όχι του μέτρου.

Διαβάζοντας κανείς την αιτιολογική έκθεση της προσθήκης-τροπολογίας με την οποία εισήχθη το μέτρο προς ψήφιση στη Βουλή, πρωτίστως εντυπωσιάζεται από το λεπτομερές κείμενο, στο οποίο –αντίθετα με τη συνήθη κυβερνητική πολιτική– επιχειρείται αναλυτική συνταγματική νομιμοποίηση του μέτρου. Κατά τους συντάκτες της αιτιολογικής έκθεσης, η άσκηση παρεμβατικής οικονομικής πολιτικής σε βάρος των ατομικών δικαιωμάτων της ελεύθερης ανάπτυξης της οικονομικής προσωπικότητας (5 Σ.) και της ιδιοκτησίας (17 Σ.) αιτιολογείται ως εξυπηρετούσα την «άμεση προτεραιότητα επιτακτικά εθνικού συμφέροντος» που συνιστά η δημοσιονομική εξυγίανση, η επίτευξη της οποίας θα καταστήσει δυνατή την «αποκατάσταση της εθνικής δημοσιονομικής ανεξαρτησίας». Πέραν του γεγονότος ότι η παραδοχή από την κυβέρνηση, που έχει την ευθύνη της άσκησης γενικής πολιτικής –και μάλιστα σε κείμενο με νομικό χαρακτήρα– ότι έχει τρωθεί η εθνική ανεξαρτησία της χώρας, συνιστά δήλωση με βαριές πολιτικές συνέπειες, η παραδοχή αυτή γεννά και σωρεία άλλων σκέψεων.

Η άσκηση οικονομικής πολιτικής συνιστά πλέον τελολογική άσκηση κρατικής εξουσίας. Το κράτος δρα επί σκοπώ. Και ως σκοπός, περιγράφεται η εθνική σωτηρία. Κατά την άσκηση, της, όμως, ο νομοθέτης είναι συνταγματικά υποχρεωμένος να επιλέγει τα αποτελεσματικότερα μέτρα για την επίτευξη του σκοπού τον οποίο η πολιτική επιλογή εξυπηρετεί. Ο περιορισμός των συνταγματικών ελευθεριών που επιχειρείται κατά την εξυπηρέτηση του σκοπού πρέπει να είναι σύμμετρος, δηλαδή αναλογικός με το επιδιωκόμενο απο-

¹ Βλ. και Φορολογικά Νέα, επιμέλεια Ν. Πασιζιάννου, σελ. 1477 επ. παρόντος τεύχους. Οι σχετικές διατάξεις του Ν. 4021/2011 (ΦΕΚ 218Α'/3.10.2011) θα δημοσιευθούν στο επόμενο τεύχος του Δ.Φ.Ν. Στο μεταξύ, οι συνδρομητές μας θα μπορούν να τις μελετούν από την ηλεκτρονική σελίδα του Δ.Φ.Ν. στη διεύθυνση www.dfn.gr

τέλεσμα. Κανένας σκοπός και κανένας περιορισμός δεν μπορεί να βρίσκεται και να επιβάλλεται πέρα ή πάνω από το Σύνταγμα και τους νόμους. Η αρχή της συνταγματικότητας επιβάλλει την τήρηση της αρχής της αναλογίας, (άρθρο 25 Σ. 1975/1986/2001). Και όσο και αν προσπαθεί στην αιτιολογική της έκθεση η Κυβέρνηση να αποδείξει τη συνδρομή της αναλογικότητας κατά τη λήψη του νέου αυτού φορολογικού μέτρου, δεν καταφέρνει εν τούτοις να απαντήσει στο ουσιώδες ερώτημα της προσφορότητας του μέτρου. Ιδίως, δεν καταφέρνει αυτή να απαντήσει για ποιο λόγο επί τόσους και τόσους μήνες άσκησης κυβερνητικής δράσης δεν λήφθηκαν και άλλα μέτρα, τα οποία θα συμβάλλουν στην εθνική οικονομική αναδιάρθρωση. Όπως, οι αποκρατικοποιήσεις, οι συγχωνεύσεις, ο έλεγχος των παροχών στην υγεία και την ασφαλιστική πρόνοια, η αναδιάρθρωση του φοροελεγκτικού μηχανισμού. Μέτρα τα οποία όχι απλώς θα εξυπηρετούσαν την οικονομική ανάκαμψη της χώρας, αλλά θα επιτύχχαναν καλύτερα αποτελέσματα και με μικρότερο κοινωνικό κόστος από την εκ νέου επιβάρυνση των συνεπών φορολογουμένων που βιώνουν βαθιά ύφεση και αδυνατούν να ανταποκριθούν σε απλές καθημερινές ανάγκες. Αυτά θα ήταν δηλαδή προσφορότερα μέτρα για την επίτευξη του εθνικού στόχου από το τέλος στα ακίνητα. Και επιπρόσθετα, η λήψη τους δεν θα είχε οδηγήσει την χώρα στην -κατά τους συντάκτες της αιτιολογικής έκθεσης- απώλεια της εθνικής της κυριαρχίας.

Στο σημερινό κοινωνικό κράτος δικαίου ή ότι τέλος πάντων έχει απομείνει από αυτό τα τελευταία δύο χρόνια, κάθε κυβερνητική επιλογή που συνιστά παράλληλα κρατική δράση δεν είναι πολιτικά ή ηθικά ουδέτερη. Αντίθετα, εξυπηρετεί σκοπό με αποτέλεσμα η κρατική παρέμβαση που αναπτύσσεται, προκειμένου να εξυπηρετηθεί ο σκοπός αυτός, να νομιμοποιείται όχι μόνο, όταν λαμβάνει χώρα σύμφωνα με την τυπική νομιμότητα. Χρειάζεται επιπρόσθετα και ουσιαστική νομιμοποίηση. Η οποία, σε αναφορά πάντα με το Σύνταγμα και την αρχή της αναλογικότητας, δηλαδή της προσφορότητας του μέτρου που κάθε φορά επιλέγεται, απαιτεί τη συνδρομή κριτηρίων που εξασφαλίζουν τη λήψη αφενός δίκαιων και αφετέρου λογικά θεμελιωμένων κρατικών αποφάσεων. Αποφάσεων ικανών να εξυπηρετήσουν την ουσιαστική ισότητα και την ίση αξιοπρέπεια μεταξύ των πολιτών.

Και όσο η Κυβέρνηση εξαντλείται στην συγγραφή αιτιολογικών εκθέσεων, στις οποίες ομολογεί την απώλεια της εθνικής κυριαρχίας, ώστε να αιτιολογήσει τα προτεινόμενα από αυτήν οικονομικά βάρη χωρίς να λαμβάνει παράλληλα και άλλα προσφορότερα μέτρα αναδιάρθρωσης του κράτους, φοβούμαστε, ότι αυτή θα αδυνατεί να νομιμοποιήσει τις αποφάσεις της, όσο λεπτομερή και αν είναι τα σχετικά νομικά κείμενα.

Έτσι, όσο οι πολίτες θα αντιλαμβάνονται την απροθυμία ή ακόμη χειρότερα την αδυναμία της Κυβέρνησης να λάβει πρόσφορα μέτρα για την επιδίωξη του εθνικού στόχου της οικονομικής αναδιάρθρωσης, περιοριζόμενη στην επιλογή της φορολογικής επιβάρυνσης, αυτοί θα αντιδρούν. Και η δημόσια συζήτηση για την αντισυνταγματικότητα θα λαμπαδιάζει καίγοντας ξερά και κλωρά. Και το χειρότερο, θα αυξάνεται η ρήξη μεταξύ κοινωνίας και κράτους, με αποτέλεσμα να καθίσταται ακόμη δυσχερέστερη η κυβερνητική δράση και κατά συνέπεια η σωτηρία της Χώρας.

Ασπασία Μάλλιου